

Archiv, který nebyl.

Sto let pokusů o vybudování národního
zvukového archivu v českých zemích.

Iva Horová a kolektiv

Záchrana zvukového kulturního dědictví za pomoci
grantového programu MK ČR

Michal Hora, Národní knihovna ČR

Iva Horová, Národní technická knihovna

Obsah:

- Proč a jak vznikla monografie
- Co obsahuje
- Kdo se na ní podílel
- Resumé poznatků
- Současná situace v ČR
- Co bude dál?

Projekt NAKI II 2018-2022

Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie.
Vytvoření **postupů** a **nástrojů** pro **evidenci**, **digitalizaci**,
zpřístupnění a **dlouhodobou ochranu** **zvukových**
záznamů na historických nosičích v **paměťových**
institucích.

Výstupy (výběr):

- workflow
- zdigitalizované desky a válečky
- 3 metodiky
- workshopy, články...
- národní diskografická databáze
- **2 monografie**

<https://novyfonograf.cz/>

The screenshot shows a web browser window with several tabs open: Zimbra: Inbox (20), Skopik projekt nara..., mono NM ppt.pptx, Výsledky vyhledáva..., BAAC IASA New Ph..., and Nový Fonograf - Di... The address bar shows the URL novyfonograf.cz. The website header features the logo for 'NOVÝ FONOGRAF' with the tagline 'NASLOUCHEJME ZVUKU HISTORIE'. The navigation menu includes links for 'O PROJEKTU', 'VÝSTUPY PROJEKTU', 'NAHRÁVKY', 'TÝMY', and 'AKTUALITY', along with icons for email, a language selector (UK flag), and a search icon. The main content area has a large heading 'NASLOUCHEJME ZVUKU HISTORIE' and a subheading 'Tento web vám přináší nejen informace o projektu, ale věnuje se i širokému spektru zajímavostí z daného oboru.' The background image is a close-up of a vinyl record's grooves.

NOVÝ FONOGRAF
NASLOUCHEJME ZVUKU HISTORIE

O PROJEKTU VÝSTUPY PROJEKTU NAHRÁVKY TÝMY AKTUALITY

NASLOUCHEJME ZVUKU HISTORIE

Tento web vám přináší nejen informace o projektu, ale věnuje se i širokému spektru zajímavostí z daného oboru.

FILIP ŠÍR

Úvodní stránka / Týmy / Pracovní tým / Filip Šír

BIO

☎ +420 605 473 483

✉ filip.sir@novyfonograf.cz

🌐 <https://www.nm.cz/sir-filip-dis>

Filip Šír, DiS, je koordinátor digitalizace zvukových dokumentů v Oddělení digitalizace a nových médií Národního muzea. Od roku 2012 se zaměřuje na komplexní řešení problematiky zvukových dokumentů, od principů péče o zvukové dokumenty po metodiku jejich digitalizace. Je členem různých odborných společností, například prestižní **International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA)**. V roce 2016 obdržel v rámci týmu Virtuální národní fonotéky **Cenu INFORUM 2016** (ocenění **Virtuální národní fonotéky**) za nejvýznamnější a nejlepší český produkt, službu nebo čin spojený s elektronickými informačními zdroji s významem pro českou oblast. V roce 2017 společně s Gabrielem Gösselem získali cenu **ARSC Certificate of Merit (Best Historical Research on General Recording Topics)** za přínos historickému výzkumu za publikaci [Recorded Sound in Czech Lands](#). V roce 2018 přednášel v **Eda Kuhn Loeb Music Library** Harvardské univerzity a na New York University. Řídil [dvoudenní odborný workshop](#) ve **Fonoteca Nacional de México**. Momentálně je hlavním řešitelem projektu **Nový fonograf: naslouchejme zvuku historie** a věnuje se také výzkumu zvukových pramenů české emigrace do USA v pozdním 19. a raném 20. století.

Premisa I.

Zvukové kulturní dědictví na území České republiky:

- více než **130 let**
- **neznáme jeho rozsah a podobu**
- **nemáme národní instituci**
- přesahuje do středoevropského prostoru
- fyzická degradace postupuje.....

Premisa II.

Jeho **ochranu** lze zajistit **digitalizací**, ale bez předem uskutečněné kvalitní **evidence** nelze přistoupit ke kvalifikovanému výběru.

Evidence musí být **koordinovaná na národní úrovni**.

Pokus: (Virtuální) národní fonotéka

Stručná historie spjatá se zvukovým záznamem

- 1891** – první známá nahrávka na fonoválečku na **českém území**
- 1901** – první známá nahrávka na gramofonové desce **v české jazyce**
- 1923** – první vysílání **Českého rozhlasu** (Radiojournal)
- 1930** – založení prvních českých gramofonových **firem ESTA a Ultraphon**

1891 Jubilejní zemská výstava v Praze

1891 Jubilejní zemská výstava v Praze

Terminologie - mini-exkurz

Používané termíny:

- Fonotéka
- Diskotéka
- Zvukový archiv (ZA, NZA)
- Národní fonotéka (NF, ČNF, VNF)

případně s atributem “česká/ý”

Historické osobnosti

- lingvista Josef Zubatý (1911)
- fonetik Josef Chlumský (1928)
- spisovatel Karel Čapek (1932)
- muzikolog Vladimír Helfert (1945)
- ředitel GZ Josef Háša (1947)
- publicista Emanuel Uggè (1947)
- knihovnice Olga Sixtová (1947)
- kurátor Jindřich Keller (1964)
- a další

Mirko Očadlík - muzikolog

„Diskotéka zřízena nebyla, a zdá se, že ani zřízena nebude pro podivnou a neuvěřitelnou laxnost úřední, která nechce dbáti ochrany kulturních hodnot.“

rok 1940

Proč a jak vznikla monografie

- opakované pokusy
- různé návrhy na formu i způsob řešení
- společné problémy neúspěchu
- v zahraničí je situace úplně jiná
- ztrácíme čas a možnost zachránit degradující nosiče
- v budoucnu to bude ještě dražší a složitější
- **potřebujeme podporu státu**

Několik údajů o knize

- 8 kapitol
- 150 stran
- 11 autorů:
 - 6 řešitelů projektu Nový fonograf
 - 5 externích
 - překladatelé
- 2 odborní recenzenti
- rok práce

Kapitoly

- Předmluva
- Úvod
- Zvukový archiv Fonografické komise ČAVU
- Od vizí národní fonotéky po zavádění diskoték v knihovnách a v divadlech hudby
- Fonotéka Hudebněhistorického oddělení Národního muzea – Českého muzea hudby
- Český rozhlas a idea Národního zvukového archivu
- Idea národní fonotéky a firma Supraphon
- Archiv nahrávek soudobé české hudby Hudebního informačního střediska
- Snahy o vytvoření institutu “česká národní fonotéka” koncem 90. let 20.století
- Historie (nejen) Virtuální národní fonotéky
- Závěr
- Přílohy, Jmenný rejstřík, Chronologie, O autorech
- Anotace a Resumé v AJ

Autorský kolektiv:

BAKLA, Petr - HIS

FERENC, Petr - ČMH

HOLEČEK, Vít - ČVUT

HORA, Michal - NK ČR

HOROVÁ, Iva - NTK

JEŠUTOVÁ, Eva - ČRo

KABELKOVÁ, Markéta - ČMH

KRATOCHVÍL, Matěj - AV ČR

MEJZR, Martin - NM

SOBOTKA, Mojmír - HIS

ZÍSKAL, Bohuš - CESNET

Co a jak je zastoupeno

- osobnosti, které se tématu věnují dlouhodobě:
 - Horová, Hora, Ješutová,
- instituce, které usilovaly:
 - ČMH, ČRo, NK, MZK/NTK
- časové pokrytí:
 - 1928 - 2022
 - ale není rovnoměrné

Nejvýznamnější počiny

- **ČAVU:**
 - Fonografická komise, 1928
- **ČMH:**
 - Keller - 60. léta
- **ČRo:**
 - Ješutová, 1. pol. 90.let
- **ČNS IAML a NK:**
 - Hora, Hůlek, Mojžíš - 90. léta
- **MZK:**
 - VNF, 2012-

Získané poznatky

- opakování potřeby a nutnosti
- různá forma, koncepty
- jednotný cíl:
 - uchovat dědictví
 - posilovat národní povědomí
 - reprezentovat národní kulturu
 - vzdělávací nástroj
- řešit na úrovni státu

Nastolené otázky

- příčiny nezdarů?
 - ekonomické
 - personální
 - organizačně-provozní
 - celospolečenské
 - katastrofy
- lze řešit bez národní instituce?
- existuje reálné řešení?

Současná situace

- státní dokumenty:
 - Implementace státní kulturní politiky
 - Koncepce knihoven...
 - Koncepce MZK
- projekt (V)NF v NTK ???
- projekt Nový fonograf (končí 2022)
- Návrh na zřízení MC v NM (2021)

Virtuální národní fonotéka

Sektorový agregátor pro oblast zvuku

**Informace o existenci, lokaci a podobě
zvukového dokumentu**

- jedna vstupní brána
- agregace metadat a odkazy na obsah
- oblast České republiky (a Slovenska)
- návaznost na Europeana Sound

Dostupné z: www.narodnifonoteka.cz

Zadejte hledaný výraz

Národní fonotéka

portál pro přístup ke zvukovým záznamům

Novinky

Katalog Národní fonotéky bohužel nefunguje z důvodů problémů, na jejichž odstranění nejsou prostředky.

Závěry

- nemáme pověřenou instituci
- rozdělení nefunguje a nestačí
- portál NF je ohrožen
- demotivace a deprivace
- máme zpoždění
- ztrácíme kulturní hodnoty
- nápravy škod nebudou možné
- o kulturní dědictví se má starat stát

Co bude dál?

- stagnace portálu NF
- nový projekt NAKI III - ?
- zamítnutý návrh na zřízení MC
- finanční zajištění tisku knihy
- ÚKR - jednání 3.5.2022

Bude se historie zase opakovat?

**MINISTERSTVO
KULTURY**

novyfonograf.cz
narodnifonoteka.cz

Děkujeme za pozornost

 michal.hora@nkp.cz

 iva.horova@techlib.cz